

Sprawa C-649/19**Streszczenie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym zgodnie z art. 98 § 1 regulaminu postępowania przed Trybunałem Sprawiedliwości****Data wpływu:**

3 września 2019 r.

Oznaczenie sądu odsyłającego:

Specializiran nakazatelen syd (Bułgaria)

Data wydania postanowienia o wystąpieniu z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym:

20 sierpnia 2019 r.

Postępowanie karne przeciwko:

IR

Przedmiot postępowania głównego

Postępowanie w sprawie wydania europejskiego nakazu aresztowania dla celów ścigania karnego.

Przedmiot i podstawa prawna wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

Wykładnia i ocena ważności przepisów prawa Unii; art. 267 TFUE.

Pytania prejudycjalne

- 1) Czy prawa osoby oskarżonej określone w art. 4 (zwłaszcza prawo określone w art. 4 ust. 3), art. 6 ust. 2 i art. 7 ust. 1 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/13/UE z dnia 22 maja 2012 r. w sprawie prawa do informacji w postępowaniu karnym odnoszą się do osoby oskarżonej, która jest aresztowana na podstawie europejskiego nakazu aresztowania?
- 2) Na wypadek udzielenia odpowiedzi twierdzącej: czy art. 8 decyzji ramowej Rady 2002/584/WSiSW w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między państwami członkowskimi należy

interpretować w ten sposób, że dopuszcza on zmianę treści europejskiego nakazu aresztowania, zgodnie z formularzem wskazanym w załączniku – a w szczególności, że dopuszcza on dodanie nowego tekstu w tym formularzu, dotyczącego praw osoby, której dotyczy wnioski, przed sądami wydającego nakaz państwa członkowskiego, w celu umożliwienia zaskarżenia krajowego nakazu aresztowania i europejskiego nakazu aresztowania?

- 3) Na wypadek udzielenia odpowiedzi przeczącej na pytanie drugie: czy wydanie europejskiego nakazu aresztowania dokładnie zgodnie z treścią formularza zawartego w załączniku (czyli bez powiadomienia osoby, której dotyczy wnioski, o prawach przysługujących jej przed sądem wydającym nakaz) – natomiast niezwłocznie po powzięciu wiadomości o aresztowaniu tej osoby, sąd wydający nakaz powiadomi ją o tych prawach i przekaże jej odpowiednie dokumenty – będzie zgodne z motywem 12 i art. 1 ust. 3 decyzji ramowej 2002/584/WSiSW, art. 4, art. 6 ust. 2 i art. 7 ust. 1 dyrektywy 2012/13/UE, a także art. 6 i art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej?
- 4) Gdy nie istnieje inny środek prawny gwarantujący określone w art. 4, zwłaszcza w art. 4 ust. 3, art. 6 ust. 2 i art. 7 ust. 1 dyrektywy 2012/13/UE, prawa osoby aresztowanej na podstawie europejskiego nakazu aresztowania – czy obowiązuje wówczas decyzja ramowa 2002/584?

Przepisy i orzecznictwo Unii Europejskiej

Decyzja ramowa Rady 2002/584/WSiSW w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między państwami członkowskimi (Dz.U. L 190, 2002 r., s. 1; polskie wydanie specjalne: rozdział 19, tom 6, s. 34–51), zmieniona decyzją ramową 2009/299/WSiSW (Dz.U. L 81, 2009 r., s. 24).

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/13/UE z dnia 22 maja 2012 r. w sprawie prawa do informacji w postępowaniu karnym (Dz.U. L 142, 2012 r., s. 1).

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2014/41/UE z dnia 3 kwietnia 2014 r. w sprawie europejskiego nakazu dochodzeniowego w sprawach karnych (Dz.U. L 130, 2014 r., s. 1).

Karta praw podstawowych Unii Europejskiej (Dz.U. 2012, C 326, s. 391).

Wyroki Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej: z dnia 10 listopada 2016 r., Poltorak (C-452/16 PPU, EU:C:2016:858); z dnia 23 stycznia 2018 r., Piotrowski (C-367/16, EU:C:2018:27); z dnia 25 lipca 2018 r., AY (C-268/17, EU:C:2018:602); z dnia 6 grudnia 2018 r., IK (C-551/18 PPU, EU:C:2018:991); z dnia 27 maja 2019 r., OG i PI (C-508/18 i C-82/19 PPU, EU:C:2019:456) i PF

(C-509/18, EU:C:2019:457); opinia rzecznika generalnego Y. Bota w sprawie Gavanozov (C-324/17, EU:C:2019:312).

Przepisy krajowe

Zakon za ekstradicijata i ewropejskata zapowed za arest (ustawa o ekstradycji i europejskim nakazie aresztowania): art. 37.

Nakazatelno-procesualen kodeks (kodeks postępowania karnego, zwany dalej „NPK”): art. 55, 65, 269 i 270.

Zakon za Ministerstwoto na wytresznite raboti (ustawa o ministerstwie spraw wewnętrznych „ZMWR”): art. 72–74.

Zwięzłe przedstawienie okoliczności faktycznych i postępowania głównego

- 1 W stosunku do IR podniesiono oskarżenie, że uczestniczył on w zorganizowanej grupie przestępczej przewożącej przez granice państwa towary akcyzowe bez banderoli w dużych ilościach, a także że udzielił pomocy przy przechowywaniu towarów akcyzowych bez banderoli. Oba przestępstwa podlegają karze, odpowiednio, 10 i 8 lat pozbawienia wolności.
- 2 W momencie rozpoczęcia sądowego etapu postępowania w dniu 24 lutego 2017 r. IR opuścił swoje miejsce zamieszkania, a starania sądu mające na celu ustalenie miejsca jego pobytu nadal są bezskuteczne. Wyznaczono mu obrońcę z urzędu. Postanowieniem z dnia 10 kwietnia 2017 r., utrzymanym w mocy przez sąd drugiej instancji w dniu 19 kwietnia 2017 r., sąd odsyłający przyjął wobec IR środek zapobiegawczy w postaci „tymczasowego aresztowania“ (który to akt sądu jest krajowym nakazem aresztowania). W postępowaniu tym IR nie stawił się osobiście, lecz był reprezentowany przez adwokata wyznaczonego z urzędu.
- 3 W dniu 25 maja 2017 r. sąd odsyłający wydał europejski nakaz aresztowania IR. W nakazie tym wskazano, że krajowy akt dotyczący aresztowania został wydany pod nieobecność IR [rozdział d) pkt 2]) i że przy przekazaniu IR, po wykonaniu europejskiego nakazu aresztowania, krajowy akt dotyczący aresztowania zostanie mu doręczony osobiście, zostanie on powiadomiony o przysługujących mu prawach i będzie miał możliwość zaskarżenia tego aktu, po otrzymaniu wyjaśnień w tym względzie [rozdział d) pkt 3.4]. Wyjaśniono także, że dopiero po przekazaniu go organom bułgarskim będzie on mógł zaskarżyć aresztowanie [rozdział d) pkt 4].
- 4 Do tej chwili IR nie został odnaleziony ani aresztowany.
- 5 Brak jest informacji, czy IR wie o tym, że wszczęto przeciwko niemu postępowanie karne przed sądem, że wydano akt dotyczący jego tymczasowego

aresztowania – na terytorium kraju i na terytorium Unii, że jego obronę prowadzi adwokat wyznaczony z urzędu i kim jest ten adwokat.

- 6 W świetle dyrektywy 2012/13 i nowego orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sprawie OG i PI (C-508/18) i w sprawie PF (C-509/18), a także opinii rzecznika generalnego w sprawie Gavanozov (C-324/17) sąd odsyłający nie jest pewny, czy tak wydany europejski nakaz aresztowania jest zgodny z prawem Unii w zakresie, w jakim nie zapewnia on adekwatnej ochrony prawnej IR. Dokładniej nakaz ten nie przyznaje IR faktycznej możliwości złożenia w wydającym nakaz państwie członkowskim (przed sądem odsyłającym) – natychmiast po aresztowaniu w wykonującym nakaz państwie członkowskim – wniosku o uchylenie krajowego nakazu aresztowania i europejskiego nakazu aresztowania. Może on to uczynić dopiero po przekazaniu go w ramach wykonania europejskiego nakazu aresztowania.
- 7 Z powyższych względów sąd odsyłający uchylił wydany europejski nakaz aresztowania i postanowił o wydaniu nowego europejskiego nakazu aresztowania, który zostanie sporządzony w taki sposób lub do którego zostaną załączone takie dokumenty (pouczenie o prawach i odpis materiałów związanych z tymczasowym aresztowaniem), iż zapewni się poszanowanie praw określonych w dyrektywie 2012/13. W tym celu zwraca się on o wyjaśnienia do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

Zwięzłe przedstawienie uzasadnienia odesłania prejudycjalnego

W przedmiocie dopuszczalności odesłania

- 8 IR nie został aresztowany na podstawie wydanego europejskiego nakazu aresztowania i nie będzie mógł zostać aresztowany w przyszłości, jeśli zakaz ten zostanie uchylony. W tych okolicznościach pytania prejudycjalne nie są hipotetyczne.
- 9 Sąd odsyłający dąży do ustalenia, czy zapewniona zostanie zgodność z prawem Unii, jeśli ponownie wyda europejski nakaz aresztowania o takiej samej treści, czy też powinien wydać nowy europejski nakaz aresztowania o odmiennej treści, który zagwarantuje ochronę praw IR, czy też powinien zagwarantować prawa IR określone w dyrektywie 2012/13 w inny sposób.
- 10 Zdaniem sądu odsyłającego nie należy oczekiwać na aresztowanie IR w innym państwie członkowskim i dopiero wówczas zadać te pytania, ponieważ w ten sposób dojdzie do nieodwracalnego naruszenia jego praw. Co więcej, sąd odsyłający zostanie powiadomiony o tym aresztowaniu dopiero przy przekazaniu IR, a w owej chwili aresztowanie IR będzie opierało się wyłącznie na krajowym akcie dotyczącym aresztowania i pytania prejudycjalne nie będą już aktualne.

- 11 Gdy prawa obywatela Unii przyznane na mocy prawa Unii mogą ewentualnie zostać naruszone przez akt sądu krajowego, sąd ten powinien skierować odesłanie prejudycjalne przed przyjęciem tego aktu, a nie po jego przyjęciu, w tym przy uwzględnieniu nieodwracalnego charakteru szkodliwych skutków. W tym rozumieniu sformułowano pkt 66 wyroku Trybunału z dnia 6 grudnia 2018 r., IK (C-551/18), w którym Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej wskazał, że „w odniesieniu do postępowania w sprawie europejskiego nakazu aresztowania zagwarantowanie poszanowania praw osoby, o której przekazanie się zwrócono, należy w pierwszym rzędzie do wydającego nakaz państwa członkowskiego”. Podobnie Trybunał orzekł już w przedmiocie odesłania prejudycjalnego dotyczącego wątpliwości sądu odsyłającego związanych z cofnięciem wydanego europejskiego nakazu aresztowania (pkt 26–29 wyroku Trybunału z dnia 25 lipca 2018 r., AY, C-268/17); różnica w niniejszej sprawie polega na cofnięciu na wstępie przez sąd odsyłający wydanego już europejskiego nakazu aresztowania i następnie na zadaniu pytań w celu wydania nowego nakazu, który będzie już zgodny z prawem.

W przedmiocie pytania pierwszego

- 12 Brzmienie dyrektywy 2012/13 nie wyjaśnia, czy osoba, którą aresztowano na terytorium innego państwa członkowskiego na podstawie europejskiego nakazu aresztowania, może skorzystać z praw określonych w art. 4 dyrektywy 2012/13 – w szczególności z prawa określonego w art. 4 ust. 3 – które w swej istocie mają zastosowanie do sądów wydającego nakaz państwa członkowskiego. Z jednej strony w art. 4 wskazano, że odnosi się on do wszystkich oskarżonych, którzy są aresztowani, bez uściślenia, czy nastąpiło to na podstawie krajowego lub europejskiego nakazu aresztowania, w związku z czym nie istnieje podstawa do ich odmiennego traktowania na podstawie tego kryterium. Z drugiej strony art. 5 dotyczy różnych praw osób aresztowanych, które są bezpośrednio związane z wykonaniem europejskiego nakazu aresztowania i mają zastosowanie wyłącznie w wykonującym nakaz państwie członkowskim. Różnica w zakresie praw wskazanych w art. 4 i art. 5 wynika także z treści obu formularzy (pisemne pouczenia o prawach, załącznik 1 i załącznik 2), ponieważ niektóre z praw sobie odpowiadają, a pozostałe się różnią. Z tego względu powstaje pytanie, czy osoba aresztowana na podstawie europejskiego nakazu aresztowania może skorzystać z wszystkich praw określonych w art. 4, zwłaszcza z prawa określonego w art. 4 ust. 3, a także z praw określonych w art. 5 dyrektywy 2012/13, czy też może skorzystać wyłącznie z praw określonych w art. 5, lecz nie może skorzystać z praw określonych w art. 4.
- 13 Pytanie to zadano w świetle art. 4 ust. 2 dyrektywy 2012/13, w którym wskazano, że aresztowanemu oskarżonemu przysługują wszystkie prawa określone w art. 3, a także dodatkowe prawa określone w art. 4. Takiego samego brzmienia nie ma art. 5.

- 14 Pytanie to zadano ponadto ze względu na brzmienie motywu 30¹ dyrektywy 2012/13. W zdaniu pierwszym wskazano, że prawa odnoszące się do zatrzymania mają zastosowanie także do osób aresztowanych na podstawie europejskiego nakazu aresztowania. Stąd można by założyć, że korzystają one w pełni z praw określonych w art. 4. Równocześnie w tym zdaniu pierwszym wskazano, że prawa te mają zastosowanie odpowiednio (*mutatis mutandis*), czyli nie istnieje całkowita identyczność tych praw. Co więcej, w zdaniu drugim wskazano, że prawa osób aresztowanych na podstawie europejskiego nakazu aresztowania wskazano w załączniku 2. W związku z tym można założyć, że te aresztowane osoby korzystają wyłącznie z praw określonych w załączniku 2, lecz nie z praw określonych w załączniku 1.
- 15 Analogiczne pytanie zadano także w odniesieniu do art. 6 ust. 2 i art. 7 ust. 1 dyrektywy 2012/13. W szczególności jeśli dana osoba została aresztowana na podstawie europejskiego nakazu aresztowania, należy przyjąć, że będzie jej przysługiwać prawo do niezwłocznego powiadomienia o podstawie aresztowania, a także dostępu do dokumentów mających znaczenie dla zaskarżenia tego aresztowania, dopiero po przekazaniu jej do wydającego nakaz państwa członkowskiego, czyli po wykonaniu europejskiego nakazu aresztowania?
- 16 Ważnym argumentem na rzecz zadania tych pytań jest brak odpowiednich zmian w decyzji ramowej 2002/584, tak aby decyzja ta mogła uwzględnić prawa, jakie w nowej dyrektywie 2012/13 przyznano osobom aresztowanym na podstawie europejskiego nakazu aresztowania. Z braku takiej zmiany wynika argument, że w dyrektywie 2012/13 nie przyznano nowych praw osobom aresztowanym na podstawie europejskiego nakazu aresztowania – odmiennych od praw, jakie przysługiwały tym osobom na podstawie decyzji ramowej 2002/584.
- 17 Należy także uwzględnić zasadę równoważności, zgodnie z którą dana osoba, do której stosuje się prawo Unii, nie może być traktowana w bardziej niekorzystny sposób niż ma to miejsce w wypadku sytuacji czysto krajowej. Z tego punktu widzenia nie do przyjęcia byłoby interpretowanie art. 5 dyrektywy 2012/13 w ten sposób, że odbiera on prawa określone w art. 4 oskarżonemu, który został aresztowany na podstawie europejskiego nakazu aresztowania, które to prawa przysługują temu oskarżonemu na podstawie jego prawa krajowego i z których mógłby on skorzystać, gdyby został aresztowany na podstawie krajowego nakazu aresztowania na terytorium krajowym. Powyższe odnosi się także do praw określonych w art. 6 ust. 2 i art. 7 ust. 1 dyrektywy 2012/13: w sytuacji krajowej osoba ta będzie korzystała z tych praw niezwłocznie po jej aresztowaniu, a w sytuacji wykonania europejskiego nakazu aresztowania – dopiero po jej przekazaniu do państwa wydającego nakaz. W istocie w identycznej sytuacji krajowej (a mianowicie gdy dana osoba została aresztowana w kraju), osoba ta będzie traktowana w następujący sposób. Zostaje ona powiadomiona o prawach, które przysługują jej jako osobie aresztowanej, obok praw, które ma jako

¹ Motywu 39 (przypis tłumacza).

oskarżony (art. 55 NPK i art. 72–74 ZMWR). W szczególności powiadamia się ją o akcie dotyczącym aresztowania, a także otrzymuje ona jego odpis; powiadamia się ją o prawie do zaskarżenia aresztowania i o prawie do zapoznania się z wszystkimi materiałami w sprawie w ramach tego zaskarżenia. Przysługuje jej również prawo do bezpośredniego kontaktu z adwokatem, w tym jeśli jest to adwokat z urzędu wyznaczony przez państwo. Podobnie, w identycznej sytuacji krajowej sąd z urzędu przesyła osobie aresztowanej odpis aktu oskarżenia, w którym szczegółowo opisuje się czyn, przedmiot oskarżenia, a także wskazuje na wyznaczenie sprawy do rozpatrzenia przez sąd, wskazując dokładnie prawa przysługujące tej osobie w postępowaniu sądowym. Tak aresztowana osoba, powiadomiona o przysługujących jej prawach oraz faktycznych i prawnych okolicznościach jej aresztowania, może niezwłocznie zaskarżyć to aresztowanie przed sądem (art. 72 ust. 4 ZMWR; art. 65 i 270 NPK).

W przedmiocie pytania drugiego

- 18 Jeśli z odpowiedzi udzielonej na pytanie pierwsze będzie wynikać, że osoba aresztowana w innym państwie członkowskim na podstawie europejskiego nakazu aresztowania korzysta z wszystkich praw, jakie przysługiwałyby jej, gdyby została aresztowana na terytorium krajowym na podstawie krajowego nakazu aresztowania, to sąd odsyłający będzie miał obowiązek zapewnienia warunków niezbędnych do faktycznego i skutecznego wykonania tych praw. I tak najkorzystniejszym momentem dla powiadomienia danej osoby o jej prawach wydaje się być moment jej aresztowania, wraz z doręczeniem europejskiego nakazu aresztowania (art. 11 ust. 1 decyzji ramowej 2002/584). Innymi słowy, najkorzystniejsze wydaje się być wskazanie praw tej osoby jako osoby aresztowanej w treści europejskiego nakazu aresztowania.
- 19 Z tego względu w pytaniu drugim zwrócono się o dokonanie wykładni art. 8 decyzji ramowej 2002/584, a mianowicie czy można go interpretować w ten sposób, że dopuszcza on zmianę treści europejskiego nakazu aresztowania, a w szczególności czy dopuszcza dodanie nowej treści w tym nakazie (na przykład w lit. „f^o”), w odniesieniu do praw osoby aresztowanej przed sądem wydającego nakaz państwa członkowskiego, a zwłaszcza w odniesieniu do zaskarżenia wydanych przez ten sąd krajowego i europejskiego nakazu aresztowania (art. 4 ust. 3 dyrektywy 2012/13).
- 20 Zawarcie takiej treści w europejskim nakazie aresztowania zagwarantowałoby prawa osoby aresztowanej i postawiłoby ją w identycznej sytuacji (w zakresie, w jakim jest to możliwe) z sytuacją, w której osoba ta zostałaby aresztowana na terytorium krajowym na podstawie krajowego nakazu aresztowania.
- 21 W stosunku do takiego rozstrzygnięcia prawnego można podnieść zastrzeżenia.
- 22 Celem decyzji ramowej 2002/584 jest ustanowienie jednolitego instrumentu prawnego regulującego czysto europejską materię prawną – europejski nakaz aresztowania. Brak jest różnic krajowych uzasadniających ustanowienie różnych

formularzy, które dopuszczono w art. 4 ust. 4 zdanie drugie i art. 5 ust. 2 zdanie drugie dyrektywy 2012/13. Ze względu na powyższe, jeśli w formularzu europejskiego nakazu aresztowania dodano nową informację, poza tą określoną w art. 8 ust. 1 i nawet poza tą określoną w samej decyzji ramowej 2002/584 (a mianowicie informację określoną w dyrektywie 2012/13), będzie to skutkowało sporządzeniem odmiennych krajowych formularzy europejskiego nakazu aresztowania – według poszczególnych krajowych uregulowań dotyczących praw aresztowanych osób. Jest to niezgodne z przeznaczeniem europejskiego nakazu aresztowania jako ujednoliconego instrumentu prawnego mającego na celu wydanie danej osoby dla celów postępowania karnego. W tym rozumieniu sformułowano także pkt 1.3 „Formularza ENA“, we wprowadzeniu do Podręcznika „Jak wydawać i wykonywać Europejski Nakaz Aresztowania” [28.9.2017 r., C (2017) 6389]: „Można stosować tylko ten formularz i nie wolno go zmieniać“.

- 23 Europejski nakaz aresztowania jest oświadczeniem sądu wydającego nakaz skierowanym do sądu wykonującego nakaz. Z tego względu jego treść ma na celu ustalenie istnienia przesłanek przekazania poszukiwanej osoby. Przeciwnie, wskazane w art. 4 dyrektywy 2012/13 pouczenie o prawach osoby aresztowanej jest oświadczeniem sądu krajowego skierowanym do poszukiwanej osoby. Pouczenie to, jak i udzielenie informacji określonych w art. 6 ust. 2 i art. 7 ust. 1 dyrektywy 2012/13, nie odnoszą się do wykonania europejskiego nakazu aresztowania. Z tego względu nie należy wskazywać ich w treści europejskiego nakazu aresztowania.

W przedmiocie pytania trzeciego

- 24 Jeśli ewentualnie Trybunał udzieli odpowiedzi twierdzącej na pytanie pierwsze i odpowiedzi przeczącej na pytanie drugie, sąd odsyłający dąży do ustalenia, czy nie istnieją inne środki prawne gwarantujące faktyczne i skuteczne wykonywanie praw IR określonych w dyrektywie 2012/13, natychmiast po jego aresztowaniu na podstawie europejskiego nakazu aresztowania w innym państwie członkowskim. Oznacza to, że natychmiast po aresztowaniu (lub w jak najkrótszym okresie po tym) IR zostanie powiadomiony o swych prawach określonych w art. 4, zwłaszcza w tym względzie w art. 4 ust. 3, dotyczących podstaw aresztowania – zgodnie z art. 6 ust. 2, a także dostępu do dokumentów – zgodnie z art. 7 ust. 1 dyrektywy 2012/13.
- 25 Względnie skutecznym rozwiązaniem prawnym byłoby niezwłoczne przesłanie przez sąd odsyłający, gdy tylko dowie się on o aresztowaniu IR w innym państwie członkowskim, pouczenia o prawach przy aresztowaniu, a także odpisu krajowego nakazu aresztowania i związanych z nim dowodów, tak aby powiadomić tę osobę o jej obrońcy i ewentualnie na jej żądanie przesłać jej odpis innych materiałów w sprawie. Takie doręczenie dokumentów może mieć miejsce poprzez wydanie europejskiego nakazu dochodzeniowego, odpowiednio w trybie art. 5 konwencji o pomocy prawnej w sprawach karnych.

- 26 Takie rozwiązanie prawne jest tylko względnie skuteczne z uwagi na następujące okoliczności.
- 27 W pierwszej kolejności w decyzji ramowej 2002/584 nie wskazano obowiązku wykonującego nakaz państwa członkowskiego powiadomienia wydającego nakaz państwa członkowskiego o aresztowaniu osoby, której dotyczy wnioski. Takie powiadomienie może mieć miejsce przypadkowo, przy powiadomieniu o innych okolicznościach – niewystarczające informacje (art. 15 ust. 2) lub opóźnienie proceduralne (art. 17 ust. 4). Z tej przyczyny sąd wydający nakaz będzie musiał świadomie dopuścić istnienie błędu lub niepełnej informacji przy sporządzaniu europejskiego nakazu aresztowania, aby zapewnić, że zostanie niezwłocznie powiadomiony przez sąd wykonujący nakaz w trybie art. 15 ust. 2 decyzji ramowej 2002/584 – po aresztowaniu osoby, której dotyczy wnioski. Świadome naruszenie prawa (uchybiecie przy sporządzaniu europejskiego nakazu aresztowania) nie może być przesłanką zagwarantowania praw osoby, której dotyczy wnioski. Podobnie, powiadomienie określone w art. 15 ust. 3 jest wyjątkiem, a nie zasadą (pkt 61 wyroku Trybunału z dnia 23 stycznia 2018 r., Piotrowski, C-367/16).
- 28 W drugiej kolejności korespondencja między sądem wykonującym nakaz a sądem wydającym nakaz trwa, zazwyczaj kilka dni, podczas których osoba aresztowana będzie pozbawiona swych praw określonych w dyrektywie 2012/13. Byłoby to niezgodne z obowiązkiem zagwarantowania przysługujących jej praw, zgodnie z motywem 12 i art. 1 ust. 3 decyzji ramowej 2002/584. Takie opóźnienie byłoby niezgodne również z obowiązkiem zagwarantowania osobistego bezpieczeństwa osoby aresztowanej, określonym w art. 6 karty. Naruszono by również określony w art. 47 karty wymóg dotyczący rozsądnego terminu rozpatrzenia ewentualnej skargi w zakresie, w jakim samo złożenie takiej skargi zostałoby niepotrzebnie opóźnione ze względu na spóźnione powiadomienie osoby aresztowanej o jej prawach i spóźnione doręczenie jej dokumentów, na podstawie których mogłaby zorganizować swą obronę. Takie opóźnienie naruszyłoby również zasadę równowagi, ponieważ osoba aresztowana w ramach wykonania europejskiego nakazu aresztowania byłaby traktowana istotnie mniej korzystnie niż osoba aresztowana w sytuacji krajowej.

W przedmiocie pytania czwartego

- 29 Udzielenie odpowiedzi twierdzącej na pytanie drugie lub trzecie nie ustanowiłoby wystarczająco skutecznej gwarancji w zakresie, w jakim jedynie umożliwiłoby sądowi wydającemu nakaz uzupełnienie brzmienia europejskiego nakazu aresztowania, odpowiednio powiadomienie osoby aresztowanej o jej prawach, po jej aresztowaniu. Będzie istniała jedynie taka możliwość, lecz nie obowiązek.
- 30 Równocześnie konieczne jest istnienie wiążącego obowiązku w tym względzie.
- 31 Podobny obowiązek przy wydaniu europejskiego nakazu dochodzeniowego wyraźnie wskazano w art. 14 dyrektywy 2014/41. W zakresie, w jakim prawa

osób będących adresatami europejskiego nakazu dochodzeniowego są naruszone w mniejszym stopniu niż prawa osób aresztowanych na podstawie europejskiego nakazu aresztowania, nie do przyjęcia jest sytuacja, w której prawo Unii gwarantuje prawne środki ochrony wyłącznie tych pierwszych osób, lecz nie tych drugich.

- 32 Jeśli nie istnieje jedno lub kilka rozwiązań prawnych, które w swej całości zagwarantują prawidłowe wykonywanie praw określonych w dyrektywie 2012/13 przez osobę aresztowaną na podstawie europejskiego nakazu aresztowania, to w świetle art. 6 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, art. 6 i 47 karty oraz motywu 12 i art. 1 ust. 3 decyzji ramowej 2002/584 powstaje pytanie, czy ważny jest w ten sposób skonstruowany system decyzji ramowej 2002/584 w zakresie, w jakim nie gwarantuje on praw osoby aresztowanej określonych w dyrektywie 2012/13.
- 33 Konkretniej powstaje pytanie, czy niemożność powiadomienia osoby aresztowanej na podstawie europejskiego nakazu aresztowania – natychmiast przy aresztowaniu w wykonującym nakaz państwie członkowskim – o jej prawach określonych w art. 4 oraz otrzymania niezbędnej informacji określonej w art. 6 ust. 2 i art. 7 ust. 1 dyrektywy 2012/13 skutkuje naruszeniem wymogu przestrzegania praw podstawowych.
- 34 Podobnie należy odpowiednio ocenić, czy takie aresztowanie w wykonującym nakaz państwie członkowskim jest zgodne z prawem do wolności i bezpieczeństwa określonym w art. 6 i prawem do skutecznego środka prawnego określonym w art. 47 ust. 1 karty – poprzez rozstrzygnięcie kwestii wykonania lub odmowy wykonania europejskiego nakazu aresztowania – ponieważ w wypadku takiego aresztowania dana osoba jest praktycznie pozbawiona możliwości (lub w istotnym stopniu trudno jest jej skorzystać z takiej możliwości) zaskarżenia aresztowania przed wydającym nakaz państwem członkowskim (zaskarżenia zarówno krajowego nakazu aresztowania, jak i europejskiego nakazu aresztowania).
- 35 W ostatniej kolejności powstaje pytanie, czy taki mechanizm określony w decyzji ramowej 2002/584, który nie gwarantuje faktycznego wykonywania praw osoby aresztowanej określonych w dyrektywie 2012/13 i ze względu na to utrudnia lub uniemożliwia ochronę prawną osoby aresztowanej przed sądami wydającego nakaz państwa członkowskiego, jest zgodny z orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej dotyczącym takiej ochrony prawnej. I tak w pkt 70, odpowiednio w pkt 48, wyroków Trybunału z dnia 27 maja 2019 r., OG i PI (C-508/18) i PF (C-509/18), stwierdzono, że: „osoba, wobec której wydano ten krajowy nakaz aresztowania, korzysta[a] ze wszystkich gwarancji właściwych dla wydania tego rodzaju decyzji, w szczególności gwarancji wynikających z praw podstawowych i podstawowych zasad prawa, o których mowa w art. 1 ust. 3 decyzji ramowej 2002/584“. Jeśli chodzi o akt dotyczący aresztowania, wydany pod nieobecność danej osoby, zasadniczą gwarancją jest możliwość szybkiego zaskarżenia zgodności z prawem tego aresztowania. I tak w pkt 75, odpowiednio

pkt 53, tych wyroków stwierdzono, że: „decyzja o wydaniu takiego nakazu aresztowania [...] powin[n]a podlegać w tym państwie członkowskim zaskarżeniu, które w pełni spełnia wymogi wynikające ze skutecznej ochrony sądowej“. Mimo że sytuacja określona w pkt 75 jest szczególna, bezspornie istnieje wymóg umożliwienia zaskarżenia europejskiego nakazu aresztowania, a także wymóg by to zaskarżenie stanowiło „skuteczny środek prawny przed sądem“. Innymi słowy, jeszcze w toku wykonania europejskiego nakazu aresztowania osoba, której dotyczy wniosek, ma prawo do obrony przed sądami wydającego nakaz państwa członkowskiego, poprzez zaskarżenie zgodności z prawem krajowego i europejskiego nakazu aresztowania. Aby osoba aresztowana mogła faktycznie wykonać te uprawnienia przyznane przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej, powinna ona móc skorzystać z praw określonych w dyrektywie 2012/13, i to jeszcze we wskazanym w tej dyrektywie momencie – czyli przy jej aresztowaniu.

Wniosek szczególny

- 36 Na wypadek uwzględnienia wniosku o stwierdzenie nieważności decyzji ramowej 2002/584, sąd odsyłający wnosi do Trybunału o dokonanie oceny, czy nie należy określić terminu, do którego decyzja ta pozostanie w mocy, przy uwzględnieniu nieuniknionych problemów, jakie mogłyby powstać w ramach zawisłych postępowań dotyczących wykonania europejskich nakazów aresztowania (pkt 56 wyroku Trybunału z dnia 10 listopada 2016 r., Poltorak, C-452/16).